

Mishnah Arakhin, chapter 3

משנה ערכין פרק ג

(1) The law of valuation at times is lenient, and at times is stringent. The law of the field of possession [which a person has inherited — see Leviticus 27:16-24] at times is lenient, and at times, is stringent. The law concerning a *mu'ad* [habitually damaging] ox that has killed a slave at times is lenient, and at times, is stringent. The law of the violator (see Deuteronomy 22:28) and seducer (see Exodus 22:15) and of the slanderer (see Deuteronomy 22:19)

א יש בערכין להקל ולהחמיר, בשדה אֲחֻזָּה להקל ולהחמיר, בשור המועד שהמית את העבד להקל ולהחמיר, באונס ומפתה ומוציא שם רע להקל ולהחמיר. יש בערכין להקל ולהחמיר כיצד, אחד שהעריך את הנאה שבישראל ואת הכעור שבישראל, נותן חמשים סלע. ואם אמר הרי דמיו עלי, נותן את שווי: ב בשדה אֲחֻזָּה להקל ולהחמיר כיצד, אחד המקדיש בחולת המחוז ואחד המקדיש בפרדות סבסטי, נותן בזרע חומר שעורים חמשים שקל כסף. ובשדה מקנה,

at times is lenient, and at times is stringent. “The law of valuation at times is lenient, and at times, is stringent.” How so? It is all the same whether a person has evaluated the fairest in Israel, or the most unattractive in Israel, regardless he pays fifty *sela* [if the person valued was between twenty and sixty years old]. But if he said: “I vow his worth,” he need pay only as much as he is [actually] worth.

(2) “The law of the field of possession at times is more lenient, and at times is more stringent.” How so? It is all the same whether a person dedicates a field [to the Temple] in the fields surrounding Mahoz [not choice property] or in the [sought after] gardens of Sebaste, [if he would redeem it] he must pay fifty *shekel* of silver for [every part of the field sufficient for] the sowing of a *homer* of barley

רבנו עובדיה מברטנורא

א יש בערכין להקל ולהחמיר וכו'. כולו מפרש להו ואזיל לקמן בפרקין: את הנאה שבישראל. אפילו שזה מאה מנה אינו נותן אלא חמשים סלע. והיינו להקל. ולהחמיר, שהעריך את הכעור שבישראל אפילו אין שוה אלא חמש סלעים נותן חמשים סלעים אם הנערך מבן עשרים ועד בן ששים: ב בחולת המחוז. סביבות העיר. שאינה משובחת כל כך מפני מדרס הרגלים: חולת. סביבות. כמו מחול הכרם (כלאים פ"ד): מחוז. עיר. פירוש אחר, מחוז, שם מקום שלא היו שדותיהן חשובים: בפרדות. מקום שיש בו הרבה אילנות נטועים: סבסטי. שם מקום. והאילנות שם מעולים מאוד: נותן. מי שפודה אותן מן ההקדש בין בעלים בין איש אחר: בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף. אם תחלת היובל היא. ואם לאו, מגרע משנים שעברו סלע ופונדיון לשנה. בית זרע חומר שעורים, מקום ראוי לזרוע כור, דהיינו שלשים סאה של שעורים. והוא גדול ממקום זריעת כור של חטין. והמקדיש שדה אחוזה מלאה אילנות, כשהוא פודן פודה האילנות בשוין, וחוזר

(see Leviticus 27:16), but if [he dedicated] “a field which he has bought,” (see Leviticus 27:22) he must pay what it is worth. Rabbi Eliezer says: It is all the same whether it is a field of possession, or one that he has bought [regarding each, the redemption price is fifty silver *shekel* for each part of the field, sufficient for the sowing of a *homer* of barley]. The only difference between the field of possession and that which he has bought is the following: regarding a field of possession he must pay the [added] fifth, while for a field that he has bought he need not pay the added fifth [but only what it is worth].

(3) “The law concerning a *mu'ad* ox that has killed a slave [(see Exodus 21:29,) the owner is responsible for the damage caused by his ox] at times is more lenient, and at times, is more stringent.” How so? It is all the same whether it killed the finest slave or the most unattractive slave, he must pay thirty *sela*. If it killed a free man, he must pay what he is worth. If it wounded him, whether one or the other [a slave or a free man], he must pay the damage in full.

(4) “The law of the violator and seducer at times is lenient, and at times, is stringent.” How so? It is all the same whether a man violated or seduced a woman from among the noblest of the priestly stock or the humblest in Israel, he must pay fifty *sela* (see Deuteronomy 22:29). But compensation for shaming and for

רבנו עובדיה מברטנורא

ופודה את הקרקע בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף: ובשדה מקנה נותן את שויו. דבשדה מקנה כתיב (ויקרא כז) וחשב לו הכהן את מכסת הערכך, ואין מכסת אלא מנין דמים, דהיינו כפי מזה שהוא שוה, וכן הוא אומר (במדבר לא) והרמות מכס: אחד שדה אחוזה ואחד שדה מקנה. שהרי נאמר בשדה אחוזה וחשב, ונאמר בשדה מקנה וחשב, מה בשדה אחוזה דבר קצוב, אף שדה מקנה דבר קצוב, דהיינו זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף: ובשדה מקנה אינו נותן חומש. דבשדה מקנה כתיב מכסת הערכך, הקישו הכתוב לערכין, מזה ערכין אין מוסיף חומש, אף שדה מקנה אין מוסיף חומש. ואין הלכה כרבי אליעזר: ג המית בן חורין נותן את שויו. דכתיב (שמות כא) אם כופר ישת עליו ונתן פדיון נפשו, דמי ניוק: חבל בזה ובוה. בין בעבד בין בבן חורין, ולא המיתו, משלם נזק שלם: ד פגם. שמיין כמה אדם רוצה ליתן בין שפחה בתולה לשפחה בעולה

נותן את שויו. רבי אליעזר אומר, אחד שדה אחוזה ואחד שדה מקנה. מה בין שדה אחוזה לשדה מקנה, אלא שבשדה אחוזה נותן חמש, ובשדה מקנה אינו נותן חמש: ג בשור המועד שהמית את העבד להקל ולהחמיר כיצד, אחד שהמית את הנאה שבעבדים ואת הפעור שבעבדים, נותן שלשים סלע, המית בן חורין, נותן את שויו. חבל בזה ובוה, משלם נזק שלם: ד באונס ובמפתה להקל ולהחמיר כיצד, אחד שאנס ופתה את הגדולה שבכהנה ואת הקטנה שבישראל, נותן חמשים סלע. והבשת והפגם, הכל לפי

blemish is in accordance with [the circumstances of] the one who shames and of the one who suffered the disgrace [in addition to the fifty *sela*, the violator or seducer must also pay for the shame and the blemish he caused].

(5) "The law of the slanderer (see Deuteronomy 22:13-19) at times is

lenient, and at times is stringent." How so? It is all the same whether a man slandered a woman from among the noblest of the priestly stock or the humblest in Israel, he must pay one hundred *sela*. Consequently, the one who speaks with his mouth suffers more than the one who commits an act [for if he had committed the act itself with her, before she was married, he would pay only fifty *sela*]. We also find that the judgment against our fathers in the wilderness was sealed only because of their evil tongue, as it is said [regarding the spies]: "And they have tried Me now these ten times and have not hearkened to My voice" (Numbers 14:22).

רבנו עובדיה מברטנורא

להשיאה לעבדו שיש לו קורת רוח הימנו: לפי המבייש והמתבייש. אדם נקלה שבייש, בושתו מרובה. ומתבייש, לפי חשיבותו בשתו: ה' נמצא האומר בפיו יתר מן העושה מעשה. שהאומר לא מצאתי בתולים נתן מאדה. והאונס דמוציא בתולים על ידי מעשה נתן חמשים: גזר דין. שלא ליכנס לארץ: זה עשר פעמים. גבי מרגלים כתיב, דמשמע על זה נתחתם גזר דינם:

הַמְבִיֵּשׁ וְהַמְתַּבְיֵשׁ: ה' בְּמוֹצֵיא שֵׁם רַע לְהַקְלִי וּלְהַחמִיר כִּיְצַד, אֶחָד שֶׁהוֹצִיא שֵׁם רַע עַל גְּדוּלָהּ שֶׁבִכְהֵנָה וְעַל קִטְנָהּ שֶׁבִישְׂרָאֵל, נוֹתֵן מֵאָה סֵלַע. נִמְצָא הָאוֹמֵר בְּפִיו יֵתֵר מִן הָעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה. שֶׁכֵּן מְצִינּוּ, שֶׁלֹּא נִחַתָּם גְּזֵר דִּין עַל אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּדְבָּר אֶלָּא עַל לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר יד), וַיִּנְסּוּ אֹתִי זֶה עֶשְׂרֵי פְעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי: